

Бібліографічні посилання

1. Волобуєв А.Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва. URL: http://www.pravo.vuzlib.net/book_z1295_page_20.html
2. Карпенко М.І. Окрема методика розслідування злочинів, передбачених ст. 410 Кримінального Кодексу України. *Юридична наука*. № 1. 2014. С. 78-91.
3. Криміналістика: підручник / В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва. Харків: ХНУВС, 2001. 666 с.
4. Криміналістика: підручник / за ред. В.Ю. Шепітька. Київ, 2001. 682 с.
5. Лускатов О. В. Теорія та практика розслідування нерозкритих злочинів минулих років: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2008. 192 с.
6. Макаренко Є.І. Огляд місця події: довідник дільничного інспектора міліції. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС, 2004. 210 с.
7. Олійник О. Допит свідка і потерпілого. *Віче: громадсько-політичне і теоретичне видання*. 2009. № 21. С. 30-33.
8. Удалова Л.Д. Деякі проблеми допиту інформатора в кримінальному судочинстві України. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ*. 2003. № 1. С. 133-137.
9. Чаплинський К.О. Організаційно-тактичні основи проведення слідчого огляду. *Криміналістичний вісник*. № 1(15). 2011. С. 22-29.
10. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 306 с.

Надійшла до редакції 10.07.2018

SUMMARY

Kotsyuba S.A. Tactical aspects of investigation of firearms misappropriation made by servicemen. The scientific article deals with some aspects of the investigation of the illegal seizure by a serviceman of weapons, combat supplies and explosives. The urgent investigating acts are examined, and the activity of the investigator by carry out urgent investigating acts by the investigation is examined too.

Investigation (investigatory) actions during investigations into illegal possession of a firearm by a serviceman include the inspection, search, questioning of the suspect, victims and witnesses. In order to determine the sequence of the survey, it is necessary to take into account the investigative situation prevailing at a certain stage of the investigation and to use available information on the crime committed, identifying the most likely locations of the traces of a criminal offense. The search provides the investigator with the opportunity to identify material evidence that may further serve as a basis for bringing charges against a suspect. The use of various tactical techniques during the search can improve its effectiveness. The questioning of witnesses and victims (especially suspects) during the investigation of the illegal possession of a firearm by a serviceman is central to the initial stage of the investigation.

Keywords: *serviceman, tactical operations, urgent investigating acts, investigating acts.*

УДК 343.9.01

Крижановський О.М.[©]

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-148-154

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ЗАПОБІГАННЯ
ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Зроблено спробу теоретично узагальнити та по-новому вирішити наукову задачу, що полягає в розробленні заходів з формування та реалізації стратегії запобігання злочинам у сфері господарської діяльності.

Ключові слова: *господарська діяльність, злочинність, злочини у сфері економіки, злочини у сфері господарської діяльності, запобігання злочинності, стратегія протидії злочинності.*

Постановка проблеми. Злочинність, як давнє суспільне явище, постійно змінюється. Ці зміни залежать від економічного і соціального розвитку суспільства, рівня розвитку виробничих сил, форм, видів та напрямків існування злочинності. У різні соціаль-

но-економічні періоди становлення українського суспільства ступінь небезпеки злочинності в цілому та злочинності у сфері господарської діяльності знижувався або зростав. Особливо швидке зростання злочинності взагалі та найбільш небезпечних її форм відбувається в умовах глибоких економічних криз, великих матеріальних і духовних витрат вітчизняної ринкової економіки, тривалого і остаточного спаду виробництва, різкого та тривалого зниження життєвого рівня населення, боротьби за перерозподіл власності і стрімкого соціального розшарування суспільства.

Саме за таких умов існування суспільства особливо небезпечною для поступального розвитку країни є економічна злочинність, більшість якої складають злочини, передбачені Розділом VII Особливої частини КК України «Злочини у сфері господарської діяльності».

За даними Генеральної прокуратури України, кількість злочинів у сфері господарської діяльності по відкритих кримінальних провадженнях має тенденцію до зниження, що підтверджується і даними Держаної судової адміністрації України. Так, якщо у 2012 році за вчинення злочинів у сфері господарської діяльності засуджено 3766 осіб, то у 2013 році – 1960; у 2014 році – 1598; у 2015 році – 1299; у 2016 році – 888; у 2017 році – 825.

Найбільш поширеними злочинами у сфері господарської діяльності, розгляд проваджень по яких завершується вироком суду, є фальшивомонетництво (ст. 199 КК України), контрабанда (ст. 201 КК України), зайняття гральним бізнесом (ст. 203² КК України), незаконне виготовлення, зберігання, збут чи транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК України), фіктивне підприємництво (ст. 205 КК України), підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців (ст. 205¹ КК України), протидія законній господарській діяльності (ст. 206 КК України), ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України) та порушення здійснення операцій з металобрухтом (ст. 213 КК України).

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми протидії злочинності у сфері господарської діяльності було розглянуто в роботах таких вітчизняних та зарубіжних вчених: П.П. Андрушко, А.М. Бойко, Б.В. Волженкін, Л.Д. Гаухман, І.А. Гельфанд, О.А. Герцензон, Б.М. Головкін, В.О. Глушков, Н.О. Гуторова, О.О. Дудоров, О.Г. Кальман, В.Ф. Кириченко, В.В. Коваленко, Т.В. Корнякова, О.М. Литвинов, М.Д. Лисов, Ю.І. Ляпунов, С.В. Максимов, М.І. Мельник, Г.М. Мінковський, Г.К. Мішина, П.П. Михайленко, В.М. Попович, О.Я. Светлов, В.М. Смітєнко, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, Х. Там, А.Н. Трайнін, І.К. Туркевич, Б.С. Утевський, В.І. Шакун, П.С. Яні та ін.

На рівні дисертацій в Україні проводилися дослідження М.Л. Давиденком «Незаконне підприємництво: кримінологічне дослідження» (м. Харків, 2004 р.) та А.А. Смирновим «Злочинність у сфері підприємницької діяльності та її попередження» (м. Київ, 2002 р.), однак ці роботи ґрунтувалися на законодавстві, яке втратило чинність або суттєво змінено. Сучасний стан запобігання економічній злочинності досліджено у циклі статей Т.В. Мельничук.

Слід зазначити, що декриміналізація значної частини злочинів у сфері господарської діяльності 2011 року, набрання чинності новим КПК України у листопаді 2012 року, кардинальне реформування правоохоронних органів, які протидіють економічній злочинності, військова агресія з боку РФ у промислово розвинених районах Донецької та Луганської областей, недостатня наукова розробка запобігання злочинам у сфері господарської діяльності зумовили необхідність перегляду підходів до формування та реалізації стратегії запобігання таким злочинам, що і є **метою** цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Серед суспільно-політичних та економічних передумов криміналізації відносин та детермінації злочинності у сфері економіки особливе кримінологічне значення мають негативні процеси в економіці, які призвели до «тінізації» та криміналізації її певної частини, небаченого майнового розшарування та збідності основної маси населення, падіння моралі та культури, що створило підґрунтя для розвитку криміногенних процесів, насамперед у суспільній свідомості, породження та утвердження мотивації можливості задоволення матеріальних потреб та інших корисливих інтересів кримінальними та іншими протизаконними засобами у сфері економіки. *Першочергове значення у притиненні дії цих передумов та їх можливих кримінологічних наслідків мають загальносоціальні заходи упередження та подолання негативних процесів в економіці, забезпечення її розвитку на цивілізованих, ринкових засадах поза ко-*

рсливими інтересами носіїв влади, а на цій основі – підвищення матеріального добробуту населення, рівня його культури, моралі, правосвідомості; запобігання формуванню криміногенної мотивації у сфері економіки [1, с. 172].

Запобігання злочинам у сфері господарської діяльності можливе тільки на основі комплексу заходів, спрямованих на подолання всієї економічної злочинності, усунення факторів, що сприяють вчиненню злочинів у сфері господарської діяльності.

До економічних заходів, що сприятимуть зменшенню кількості злочинів у сфері господарської діяльності, належать:

- 1) проведення земельної реформи;
- 2) розробка та запровадження програми розвитку і підтримки виробничого, а не торговельного підприємництва;
- 3) подальше удосконалення системи приватизації, обмеження на ринку виробництва монополізації, забезпечення умов добросовісної конкуренції;
- 4) реформа існуючої банківської системи та унеможливлення створення та функціонування банківських установ, котрі мають мету залучення коштів населення без подальшого їх внеску у розвиток господарської діяльності (будівництва, виробництва тощо);
- 5) формування товарно-сировинних, фондових бірж і т.п.

До комплексу організаційних заходів, на наш погляд, необхідно віднести такі:

1) створення системи протидії кожному суб'єкту підприємницької діяльності для захисту суспільства від зловживань засновників та власників, а також найманих керівників всіх рівнів;

2) подальше правове удосконалення системи регулювання господарської діяльності з використанням досвіду країн колишнього СРСР та інших країн, в яких господарська діяльність отримала розвиток набагато раніше, ніж в Україні (Німеччини, Польщі, Китаю та ін.);

3) здійснення реального контролю органів влади та місцевого самоврядування за законною діяльністю суб'єктів господарської діяльності, виключення можливостей «вирішувати» питання їх діяльності (створення, реєстрації, ліцензування, реорганізації, поглинання, закриття тощо) шляхом використання корупційних зв'язків; підбір та професійна підготовка кадрів органів фінансового контролю, у тому числі податкових органів, що входять до складу ДФСУ, контрольно-ревізійного управління, аудиторські компанії, а також органів спеціалізованого контролю за дотриманням цін, якості продукції, що виробляється підприємницькими структурами або ввозиться ними до України із інших країн;

4) створення сприятливих умов для роботи громадських формувань (товариства захисту прав споживачів) та ін.

До технічних заходів, що сприятимуть зменшенню кількості злочинів у сфері господарської діяльності, на наш погляд, необхідно віднести такі:

1) розробка досконалих засобів маркування та транспортування товарів, сировини з метою виключення можливості їх підробки суб'єктами господарської діяльності, а також неконтрольованого перевезення та збуту неякісного, екологічно забрудненого, а інколи і радіоактивного товару;

2) створення технічного захисту фінансових операцій, цінних паперів, що випускаються та забезпечуються суб'єктами господарської діяльності та банківськими установами;

3) розробка та впровадження в правоохоронну діяльність нових методик виявлення та фіксації фактів дефектних, фіктивних документів (особливо, це стосується електронних документів), впровадження в практику податкових органів та Національної поліції експрес-методів виявлення сфальсифікованих продуктів, товарних знаків на них.

Правові заходи, спрямовані на зменшення кількості злочинів у сфері господарської діяльності, повинні спрямовуватися на таке:

1) розробка обов'язкових правил поведінки на ринку для всіх господарюючих суб'єктів;

2) розробка системи суворих та жорстких матеріальних санкцій щодо юридичних та фізичних осіб (суб'єктів підприємницької діяльності) за порушення правил та порядку здійснення господарської діяльності.

Заходи запобігання та протидії злочинним проявам у сфері економіки, банківській сфері, інвестиційному секторі повинні реалізовуватись через запровадження правового

механізму, який усуває непрозорість прийняття рішень; унеможливлення нелегальної економічної діяльності та переміщення товарів через митний кордон України; тісну співпрацю центральних органів влади з органами місцевого самоврядування і громадянами у протидії злочинності та корупції; посилення соціального контролю за злочинністю та особами, звільненими з місць позбавлення волі; пропаганду в засобах масової інформації принципів моралі і правової культури. Вбачаючи це, економічна безпека повинна бути певною системою, складові елементи якої у комплексі утворюють надійний механізм захисту від чинників, що негативно впливають на соціальну організацію. Виконання цього передбачає ґрунтовний аналіз правоохоронними органами кримінологічної ситуації, на основі якої розробляються заходи виявлення і викриття осіб, що вчинили злочини, їх покарання та виправлення [2, с. 143–144].

До виховних заходів, що впливатимуть на рівень свідомості та правосвідомості суб'єктів господарської діяльності та їх працівників, на наш погляд, необхідно віднести такі заходи:

1) підвищення в суспільній свідомості ідеї консолідації суспільства, виключення ідей поділу суспільства на дуже багатих та дуже бідних;

2) побудова українського суспільства з високоєфективною економікою, що здатна створити усім людям, як працюючим, так і тим, хто не працює (людям з інвалідністю, пенсіонерам, учням та студентам), гідні умови життя;

3) формування свідомого стриманого ставлення до матеріальних благ, виховання почуття гідності та взаємоповаги до бідніших, знедолених та хворих, інвалідів за віком та інвалідів дитинства.

Соціальні заходи, спрямовані на запобігання дії загальних причин, умов, інших детермінантів злочинності у сфері економіки. На відміну від суспільних передумов, які створюють лише підґрунтя для виникнення та дії загальних чинників злочинності, останні відіграють щодо неї продукуючу та іншу зумовлювальну роль [1, с. 173–174].

На наш погляд, доцільно було б запровадити обов'язкове проходження спеціально розроблених навчальних курсів для майбутніх підприємців у місцевих навчальних закладах (за аналогією отримання прав на керування автотранспортним засобом: ознайомлення з технічними характеристиками автотранспортних засобів, найбільш типові поломки, які можна усунути власними силами, правила водіння, відповідальність у разі порушення правил дорожнього руху тощо). До тематики необхідно включити не тільки питання правового характеру, а в першу чергу психологічного – правила поведінки з різними категоріями працівників та клієнтів, поведіння в складних ситуаціях, зменшення рівня конфліктності в колективі, пошук взаємопорозуміння між працівниками різного віку тощо;

4) масова пропаганда правових знань серед підприємців (можливо, це введення обов'язкових семінарів, лекцій для працівників знов створюваних господарських товариств з питань правомірної їх діяльності та особливостей юридичної відповідальності у випадку вчинення правопорушення чи злочину).

Створення силами всіх правоохоронних відомств банку даних про осіб, які займаються господарською діяльністю, з їх класифікацією по сферах діяльності може дозволити прослідкувати рух осіб, які створюють декілька різних за спрямованістю господарської діяльності структур для приховування нелегальної та протиправної діяльності;

5) поновлення традицій ділової етики всіх осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність, сприйняття корисного іноземного досвіду в діяльності господарських товариств (акціонерних компаній, банківських установ тощо) при прийомі на роботу, просуванні по службі, звільненні.

Так, не тільки особисте спілкування, а й наявність рекомендаційних листів могли б зменшити кількість осіб, які потрапляють на службу до певної установи тільки з протиправною метою (отримання інформації, що складає комерційну таємницю для подальшого її розголошення або продажу конкурентам, проникнення у комп'ютерну мережу для викрадення грошових коштів компанії тощо). Також такі заходи дозволять виявляти осіб, які уже були засновниками певних об'єднань та умисно довели свої підприємства до банкрутства.

Визначення ключових превентивних заходів макросоціального характеру і здійснення ефективної загальносоціальної профілактики економічної злочинності залежить від правильної оцінки факторів, що визначають появу і відтворення цього виду злочинності. Запроваджена на практиці господарська політика сама нерідко може генерувати

умови, що сприяють зростанню рівня криміналізації економічних відносин. Перешкодити продовженню такої негативної тенденції в економічному розвитку може насамперед серйозне коригування курсу ринкових реформ, що передбачає, з одного боку, відмову від практики досягнення цілей реформування за будь-яку ціну (включаючи відкриття шлюзів для легалізації кримінальних капіталів), з іншого – реальну підтримку вітчизняних товаровиробників і всього виробничого сектора національної економіки в цілому та ін. [3, с. 170].

Для запобігання подальшій криміналізації виробничої та управлінської сфери економіки, і особливо це стосується сфери господарської діяльності, ефективній протидії подальшому зростанню злочинності, з метою посилення боротьби з викраденнями державного майна під час приватизаційних процесів, незаконними фінансовими витратами і недостачами матеріальних цінностей державних структур, що тісно співпрацюють з підприємницькими структурами (надають їм замовлення на виготовлення певних товарів, здійснення ремонтних робіт, надання інших послуг), запобігання порушенням податкового законодавства суб'єктами господарської діяльності, вважаємо за доцільне:

1. Періодично розглядати на засіданнях Координаційного комітету питання взаємодії органів та підрозділів НП України і Державної фіскальної служби України, із залученням інших правоохоронних органів, питання, пов'язані з виявленням та розслідуванням випадків ухилення від сплати податків суб'єктів господарської діяльності.

Один раз на півроку на рівні регіону (міста, області) та щорічно на рівні держави не тільки розглядати причини зростання чи зменшення виявлених правопорушень та злочинів у цій сфері, а й аналізувати криміногенну ситуацію, що склалася в тих регіонах, де кількість зазначених порушень найбільша. При цьому необхідно узагальнювати за минулий період правозастосовну практику та ті проблеми, з якими стикаються правоохоронці при здійсненні перевірок суб'єктів підприємництва, недосконалість правового забезпечення діяльності як підприємницьких структур, так і правоохоронних відомств.

2. Міністерство фінансів України разом такими відомствами, як Міністерство юстиції, Генеральна прокуратура України, Контрольно-ревізійне управління, із залученням інших зацікавлених міністерств та відомств (промисловості, екологічного контролю, стандартизації та сертифікації тощо) повинні розробити методичні рекомендації щодо зміцнення та посилення відомчого контролю за суб'єктами господарської діяльності. До того ж, на наш погляд, необхідно реалізувати й пропозицію вітчизняних дослідників, що розглядали питання боротьби з організованою злочинністю у сфері економіки, про розробку Проекту Закону «Про відомчий контроль» [4].

3. Розробити збалансовану систему перевірок суб'єктів господарської діяльності не тільки за заявою постраждалих осіб або через повідомлення про перевірку за десять днів, а й у разі отримання дозволу у суді.

Зазначені заходи дозволять виявити осіб, які незаконно отримали капітали, і прослідкувати їх діяльність впродовж декількох років. На наш погляд, необхідно не проводити амністію капіталів, отриманих злочинним шляхом, а вилучити їх у встановленому законом порядку і спрямувати на розвиток місцевих бюджетів.

4. Генеральна прокуратура України, Міністерство юстиції України спільно з НП України та Службою безпеки України повинні проаналізувати стан виконання антикорупційного законодавства в Україні за останні 10 років, або з моменту прийняття Закону України «Про запобігання корупції».

Це дозволить виявити найбільш уразливі ланки державного апарату управління, що здійснюють регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності (їх реєстрацію, видачу ліцензій, різного роду перевірки тощо).

Частиною системи запобігання злочинності у сфері економіки становлять заходи, спрямовані на причини, умови, інші детермінанти окремих різновидів цієї злочинності, а саме злочинів проти власності, яка має економічне значення, у тому числі крадіжок, фактів викрадення шляхом демонтажу та в інший спосіб електричних мереж, кабельних ліній та їх обладнання, шахрайств, привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, інших посягань проти власності тощо; а також різних злочинних проявів у сфері господарської економічної діяльності, передбачених розділом VII Особливої частини Кримінального кодексу України [1, с. 176–177].

Також, на наш погляд, було б корисним створення бази даних підприємств, які спонукали державних чиновників до вчинення протиправних дій, з обов'язковим зазначенням способу впливу (надання неправовірної вигоди, погрози, незаконний вплив на

членів родини чиновника тощо). Такий захід дозволить виявити осіб, які провокували чиновників на вчинення протиправних та злочинних діянь, та самі вчиняли такі самі діяння при здійсненні підприємницької діяльності. Крім того, при зверненні колишніх підприємців до державних органів із заявами про відкриття нових господарських товариств на їх ім'я дозволить обмежити протиправну діяльність несумлінних підприємців та виявити їх кримінальні зв'язки.

Серед інших профілактичних заходів економічного характеру необхідно назвати розвиток приватного підприємництва. Зокрема це означає: а) невтручання держави у виробничо-господарську діяльність підприємств, заснованих на різних формах власності; б) самостійність у виборі господарських партнерів, які перебувають, власне кажучи, в рівних умовах; в) встановлення господарських зв'язків на основі об'єктивних економічних інтересів підприємців, тобто ці зв'язки, як правило, реалізуються незалежно від директивного державного планування і управління; г) можливість вільно розпоряджатися доходами (прибутками), отриманими після виконання зобов'язань перед державою [5, с. 153].

Злочинність у сфері економіки є складним латентним явищем, протидія якому повинна спиратись на обґрунтований кримінологічний аналіз. Кримінологічний аналіз включає до себе такі складові: ідентифікацію, класифікацію і діагностику з відповідними функціями. В умовах прискорення технологічних, структурних змін в економіці, якісних змін у відносинах власності господарської діяльності, розповсюдження економічних відносин в інші суспільні сфери викликає зміни у способах, технологіях здійснення економічних злочинів. Має місце поява невідомих раніше злочинних посягань. Це актуалізує необхідність розробки і використання альтернативних методів кримінологічного аналізу, а саме – діагностики [6, с. 63].

Висновки. Запропоновані заходи, на наш погляд, дозволять не тільки ретельно перевірити стан дотримання законів при здійсненні господарської діяльності, а й виявити осіб, які займаються впродовж тривалого часу незаконною підприємницькою діяльністю, прослідкувати шляхи походження капіталу, що ними використовується, та запобігти у подальшому вчинення аналогічних злочинів цими підприємцями та іншими особами – суб'єктами підприємницької діяльності (як фізичними, так і юридичними особами).

Бібліографічні посилання

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.
2. Нікітін Ю.В. Особливості запобігання та протидії економічній злочинності як дестабілюючого чинника економічної безпеки держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 5. С. 139–145.
3. Користін О.Є. Макроекономічні аспекти попередження злочинності в сфері економічної діяльності. *Право і Безпека*. 2004. Т. 3. № 3. С. 167–171.
4. Камлик М.І., Гега П.Т., Білецький В.О. Про прояви організованої злочинності у виробничій та управлінській сферах економіки. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 1'2000. Міжвідомчий науково-дослідний центр. URL: http://mndc.naivau.kiev.ua/Gumal/gum_main.htm.
5. Пчолкін В.Д. Запобігання злочинам у сфері економічної діяльності. *Право і Безпека*. 2011. № 3. С. 152–155.
6. Коваленко В.В. Кримінологічний аналіз як складова теорії протидії злочинам в економічній сфері. *Право і Безпека*. 2004. Т. 3. № 3. С. 61–64.

Надійшла до редакції 17.09.2018

SUMMARY

Kryzhanovskyy O.M. Main areas of strategy implementation to prevent crimes in economic activity. An attempt is made to theoretically summarize and solve the scientific problem in a new way, which is to develop measures for the formation and implementation of a strategy for preventing crimes in the field of economic activity.

Crime, as an ancient social phenomenon, is constantly changing. These changes depend on the economic and social development of society, the level of development of productive forces, forms, types and trends of the existence of crime. In different socio-economic periods of the Ukrainian society, the degree of danger of crime in general and crime in the field of economic activity, declined or increased. Especially rapid growth of crime in general and its most dangerous forms occurs in the conditions of deep economic crises, large material and spiritual costs of the domestic market economy, a long and lasting decline in production, a sharp and sustained decline in the living standards of the population, the struggle

for redistribution of property and rapid social stratification of society.

It is under such conditions that society is especially dangerous for the progressive development of the country. It is economic crime, the majority of which are crimes envisaged by Section VII of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine "Crimes in the Sphere of Economic Activity".

The analysis of the state of preventive work of the actors of counteraction to economic crime testifies that at present the prevention of crime in the field of economic activity is paid insufficient attention. The reason for the current situation is general for preventive action, since all efforts of law enforcement bodies are mainly aimed at stopping and disclosing specific crimes.

It was established that prevention of crimes in the field of economic activity is possible only on the basis of a set of measures aimed at overcoming all economic crime, elimination of factors contributing to committing crimes in the field of economic activity. These are economic measures, a set of organizational, technical, legal and educational measures.

Keywords: *economic activity, crime, economic crime, crimes in the sphere of economy, crimes in the sphere of economic activity, prevention of crime, strategy of counteraction to crime.*

УДК 343.353

Мартиненко В.О. ©

аспірант

(Національна академія внутрішніх справ)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-154-158

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ-ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ У СИСТЕМІ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Окреслено особисті характеристики особи злочинця-державного службовця, який вчиняє зловживання владою або службовим становищем. На підставі дослідження правозастосовної практики сформульовано кримінологічний портрет особи такого злочинця.

Ключові слова: *особа злочинця, службова злочинність, зловживання владою або службовим становищем, істотна шкода, неправомірна вигода, запобігання злочинам.*

Постановка проблеми. Однією з гарантій успішного функціонування держави і громадянського суспільства є створення належних умов для ефективної діяльності державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування та підприємств, установ й організацій незалежно від форми власності. Результативність такої діяльності в Україні на сучасному етапі істотно знижена під впливом негативних політичних, економічних, правових та інших змін, а також високого рівня злочинності. Вагомою ланкою з-поміж зазначених факторів є зловживання службовими особами наданою їм владою або службовим становищем.

Так, згідно з даними Генеральної прокуратури України, протягом 2013 р. відкрито 2823 кримінальних проваджень за ст. 364 КК України, з яких вручено повідомлення про підозру 347 особам; у 2014 р. – 1975, з яких вручено повідомлення про підозру 212 особам; 2015 р. – 2238, з яких вручено повідомлення про підозру 189 особам; 2016 р. – 2331, з яких вручено повідомлення про підозру 93 особам; 2017 р. – 2286, з яких вручено повідомлення про підозру 183 особам; протягом 8 міс. 2018 р. – 2109, з яких вручено повідомлення про підозру 237 особам.

За офіційними даними Державної судової адміністрації України, протягом 2013 року за вчинення злочину, передбаченого ст. 364 КК України, засуджено 317 осіб; за 2014 рік – 133 осіб; за 2015 рік – 43 осіб; за 2016 рік – 9 осіб, за 2017 рік – 16 осіб.

Ефективне вирішення завдань, визначених законодавством України про кримінальну відповідальність, є можливим тільки в результаті вдосконалення запобіжних процедур, запропонованих стосовно окремих видів або груп злочинів з урахуванням принципів та загальних положень теорії запобігання злочинам. Саме тому науково обгрунтовані заходи запобігання зловживанню владою або службовим становищем можна виробити на підставі емпіричного дослідження такої специфічної особи злочинця.

© Мартиненко В.О., 2018